

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2015-12-31
Utgivare: Rättschef Pär Ödman, Socialstyrelsen

Rättsmedicinalverkets föreskrifter om rättspsykiatrisk undersökning;

**HSLF-FS
2015:31**

beslutade den 16 december 2015.

Utkom från trycket
den 15 januari 2016

Rättsmedicinalverket föreskriver följande med stöd av 12 § förordningen (1991:1413) om rättspsykiatrisk undersökning.

Föreskrifterna om det rättspsykiatriska utlåtandets innehåll och utformning har utarbetats efter samråd med Socialstyrelsen.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas vid utförandet av rättspsykiatriska undersökningar och utfärdandet av rättspsykiatriska utlåtanden enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning.

2 § Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:29) om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m. gäller i tillämpliga delar i den verksamhet som bedrivs av Rättsmedicinalverket enligt lagen om rättspsykiatrisk undersökning, lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. och lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott.

2 kap. Syftet med och utförandet av den rättspsykiatriska undersökningen

Syftet med undersökningen

1 § Av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning framgår att rätten i brottmål får besluta om rättspsykiatrisk undersökning i syfte att kunna bedöma

1. om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller
2. om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och i så fall tillståndets betydelse för frågan om påföljdsvalet enligt 30 kap. 6 § brottsbalken.

Ansvar för utlåtandet

2 § Utlåtandet beträffande den rättspsykiatriska undersökningen ska med stöd av 7 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning avgas av en specialist i rättspsykiatri (rättspsykiater) vid undersökningsenheten eller av annan rättspsykiater som Rättsmedicinalverket bestämmer.

Ett utlåtande beträffande en rättspsykiatrisk undersökning ska grunda sig på

1. en medicinsk-psykiatrisk utredning,
2. en forensisk socialutredning,
3. en psykologutredning, och
4. en omvårdnadsutredning.

Utförandet av undersökningen

3 § En rättspsykiatrisk undersökning av en misstänkt som är intagen vid en enhet för sådana undersökningar ska i första hand utföras av ett utredningsteam bestående av rättspsykiater, forensisk socialutredare, psykolog och omvårdnadspersonal. Om undersökningen utförs på annat sätt, ska skälen redovisas i utlåtandet.

4 § En rättspsykiatrisk undersökning av en misstänkt som inte är intagen vid en enhet för sådana undersökningar ska i första hand genomföras av ett utredningsteam bestående av rättspsykiater, forensisk socialutredare och psykolog. Om undersökningen genomförs på något annat sätt, ska skälen redovisas i utlåtandet.

5 § Den rättspsykiater som ingår i utredningsteamet ansvarar för de rättspsykiatriska bedömningarna och det rättspsykiatriska utlåtandet enligt vad som närmare föreskrivs i 4 kap. Övriga som ingår i utredningsteamet ansvarar för sina respektive utredningar och bedömningar enligt vad som föreskrivs i 3 kap.

Hur undersökningen ska genomföras

6 § En rättspsykiatrisk undersökning ska utföras med största möjliga skyndsamhet och innehålla en bedömning av

1. om en allvarlig psykisk störning föreligger,
2. den misstänktes förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt,
3. om den misstänkte i anslutning till brottet själv genom rus eller på annat liknande sätt har vållat tillståndet som avses i punkten 2,
4. risken för återfall i brottslighet av allvarligt slag,
5. förutsättningarna för rättspsykiatrisk vård med eller utan särskild utskrivningsprövning, och

6. de frågor i övrigt som domstolen har ställt i förordnandet om en sådan undersökning.

7 § Om den misstänkte tidigare har genomgått rättspsykiatrisk undersökning, ska undersökningen koncentreras till tiden som har gått mellan undersökningarna.

8 § När den rättspsykiatriska undersökningen är avslutad ska den rättspsykiater som ansvarar för utlåtandet informera den misstänkte om resultatet av undersökningen.

3 kap. Utredningens innehåll och utformning

Gemensamma bestämmelser

1 § Den som ansvarar för en sådan utredning som anges i 2 kap. 2 § andra stycket 1–4 (utredningsansvarige) ska se till att de uppgifter som behövs för utredningen hämtas in.

Av utredningen ska tydligt framgå varifrån en uppgift inhämtats och det underlag som ligger till grund för de bedömningar som respektive utredningsansvarige har gjort inom sitt ansvarsområde.

Om en utredning innehåller medicinska eller andra termer vars innebörd inte kan anses vara allmänt kända, ska innebörden av dem förklaras.

2 § Utredningen ska innehålla

1. en förteckning över handlingar som har hämtats in och namn på personer som muntligen har tillfört uppgifter av betydelse för utredningen,
2. uppgift om antalet samtal som har genomförts med den misstänkte,
3. uppgift om huruvida tolk har använts, och
4. uppgift om den misstänktes medverkan i utredningen och inställning till gärningen.

Bedömningar som har gjorts i tidigare utredningar och som är relevanta för den aktuella utredningen ska redovisas.

I utredningen ska framgå om den har genomförts med hjälp av en strukturerad metod.

3 § Om det finns omständigheter som försvårar de bedömningar som ska göras enligt 2 kap. 6 §, ska dessa redovisas i utredningen.

4 § En utredning ska

1. undertecknas av den utredningsansvarige med antingen en egenhändig namnteckning eller en elektronisk signatur, eller
2. överförs till domstolen på ett sätt som uppfyller motsvarande krav på säker identifiering.

Innehållet i en medicinsk-psykiatrisk utredning

5 § Den medicinsk-psykiatriska utredningen ska beskriva den misstänktes medicinsk-psykiatriska tillstånd.

I utredningen ska redovisas

1. de frågor som enligt rättens förordnande ska besvaras,
2. företagna undersökningar,
3. relevanta medicinsk-psykiatriska bedömningar,
4. de diagnoser som har fastställts,
5. vilka system för diagnostik som har använts, och
6. en sammanfattning av vad som har framkommit i utredningen.

6 § Den medicinsk-psykiatriska utredningen ska i förekommande fall även innehålla uppgift om

1. förekomsten av psykisk störning,
2. tidigare psykiska störningar, sjukdomsförlopp, vårdkontakter och behandlingsåtgärder,
3. allvarliga kroppsliga sjukdomar och skador,
4. substansbruk och eventuella medicinska konsekvenser av detta,
5. psykiskt tillstånd vid gärningen,
6. psykiskt tillstånd efter gärningen,
7. psykiskt tillstånd vid undersökningen,
8. kroppsligt tillstånd vid undersökningen,
9. resultat av laboratorieundersökningar och andra medicinska undersökningar, och
10. behovet av behandling under tiden för den rättspsykiatriska undersökningen.

Innehållet i en forensisk socialutredning

7 § Den forensiska socialutredningen ska beskriva den misstänktes sociala situation och psykosociala funktionsförmåga.

I utredningen ska redovisas

1. de frågor i 2 kap. 6 § som omfattas av den forensiska socialutredningen,
2. uppgifter om den misstänktes levnadsförhållanden och andra sociala faktorer av betydelse för utredningen, och
3. en sammanfattning av vad som har framkommit i utredningen.

8 § Den forensiska socialutredningen ska i förekommande fall även innehålla uppgifter och bedömningar avseende

1. levnadsförhållanden i ett livsperspektiv,

2. beteendet vid gärningen och sociala omständigheter vid tiden för denna,
3. psykosociala omständigheter och stressfaktorer,
4. sociala risk- och skyddsfaktorer för återfall i brott, och
5. behov av åtgärder för att minska risken för återfall i brott.

Den utredningsansvarige ska, med utgångspunkt i vad som har framkommit i utredningen, redovisa vad som talar för och emot en viss bedömning enligt 2 kap. 6 § 1, 3, 4 och 6.

9 § I förordnanden från rätten som avser särskild utskrivningsprövning får den rättspsykiater som ingår i utredningsteamet ge den forensiske socialutredaren i uppdrag att göra en bedömning av risken för återfall i brottslighet av allvarligt slag. Riskbedömningen ska göras med hjälp av en strukturerad metod framtagen utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Metoden ska dokumenteras i utredningen.

10 § Den utredningsansvarige ska i övrigt medverka till att utreda sådana frågor som behövs för den rättspsykiatriska undersökningen och utlåtandet.

Innehållet i en psykologutredning

11 § Psykologutredningen ska beskriva den misstänktes psykologiska funktioner och tillstånd.

I utredningen ska redovisas

1. de frågor enligt 2 kap. 6 § som omfattas av psykologutredningen,
2. företagna undersökningar,
3. de diagnoser som har fastställts,
4. vilka system för diagnostik som har använts, och
5. en sammanfattning av vad som har framkommit i utredningen.

12 § Psykologutredningen ska i förekommande fall även innehålla bedömningar av

1. allmänintellektuell nivå och neuropsykologiska funktioner,
2. personlighet,
3. psykologiskt tillstånd och funktionsnivå vid gärningen och undersökningen,
4. psykologiska risk- och skyddsfaktorer för återfall i brott, och
5. behov av åtgärder för att minska risken för återfall i brott.

Den utredningsansvarige ska, med utgångspunkt i vad som har framkommit i utredningen, redovisa vad som talar för och emot en viss bedömning enligt 2 kap. 6 § 1–4 och 6. Resonemanget ska dokumenteras i utredningen.

13 § I förordnanden från rätten som avser särskild utskrivningsprövning får den rättspsykiater som ingår i utredningsteamet ge psykologen i uppdrag att göra en bedömning av risken för återfall i brottslighet av allvarligt slag. Riskbedömningen ska göras med hjälp av en strukturerad metod framtagen utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Metoden ska dokumenteras i utredningen.

14 § Den utredningsansvarige ska i övrigt medverka till att utreda sådana frågor som behövs för den rättspsykiatriska undersökningen och utlåtandet.

Innehållet i en omvårdnadsutredning

15 § Omvårdnadsutredningen ska beskriva den misstänktes beteende under vistelsen på enheten för rättspsykiatrisk undersökning och innehålla en sammanfattning av denna.

Omvårdnadsutredningen ska i förekommande fall även innehålla uppgifter om den misstänktes

1. tecken på psykisk ohälsa,
2. behov av stöd- och omvårdnadsinsatser,
3. sociala interaktion med personal och medintagna, och
4. inställning till den rättspsykiatriska undersökningen.

4 kap. Utlåtandets innehåll och utformning

1 § Den rättspsykiater som är ansvarig för utlåtandet (utlåtandansvarige) ansvarar för att de ytterligare uppgifter som behövs utöver dem som redan finns i utredningarna hämtas in.

Om det finns tidigare utfärdade utlåtanden och intyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m., ska dessa hämtas in.

2 § Ett utlåtande ska utformas så att det tydligt framgår varifrån en uppgift kommer och vilka uppgifter som ligger till grund för den utlåtandansvariges bedömningar.

Om ett utlåtande innehåller medicinska eller andra termer vars innebörd inte kan anses vara allmänt kända, ska innebörden av dem förklaras.

Utlåtandet ska innehålla en kortfattad sammanfattning av de utredningar som anges i 2 kap. 2 § andra stycket.

3 § Av utlåtandet ska framgå

1. vilken domstol som har beslutat om den rättspsykiatriska undersökningen med uppgift om målnummer,
2. den misstänktes fullständiga namn, personnummer eller, om så-

dant inte finns, samordningsnummer samt adress och folkbokförings- eller vistelseort,

3. på vilket sätt den misstänktes identitet har kontrollerats,
4. var och när den rättspsykiatriska undersökningen har ägt rum,
5. diarienummer vid Rättsmedicinalverket,
6. datum för utlåtandet,
7. vilket skriftligt underlag som har hämtats in, och
8. namn på personer som muntligen har tillfört uppgifter av betydelse för utlåtandet.

4 § Utlåtandet ska innehålla en sammanfattning av den misstänktes medicinska historik med uppgift om

1. vad som framkommit i tidigare rättspsykiatriska undersökningar,
2. vad som framkommit i tidigare utfärdade intyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.,
3. levnadsförhållanden och andra sociala faktorer,
4. fysiska sjukdomar, psykiska störningar och kontakter med den psykiatriska vården, och
5. den misstänktes beroende av olika substanser.

5 § I utlåtandet ska en sammanvägd rättspsykiatrisk bedömning av den misstänkte göras med uppgift om

1. den gärning eller de gärningar som omfattas av rättens förordnande,
2. tidigare brottslighet av betydelse för den rättspsykiatriska bedömningen,
3. de diagnoser som har fastställts,
4. vilka system för diagnostik som har använts,
5. gärningens karaktär i relation till den misstänktes psykiska tillstånd vid tidpunkten för gärningen,
6. den misstänktes psykiska tillstånd och förekomsten av en allvarlig psykisk störning vid tidpunkten för den rättspsykiatriska undersökningen,
7. behovet av psykiatrisk vård som innefattar frihetsberövande och annat tvång till följd av den misstänktes psykiska tillstånd och personliga omständigheter i övrigt, och
8. de medicinska förutsättningarna för överlämnande till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken.

6 § Om en allvarlig psykisk störning bedöms föreligga, ska, i förekommande fall, den sammanfattande rättspsykiatriska bedömningen

även omfatta uppgift om

1. sambandet mellan den allvarliga psykiska störningen och gärningen,
2. huruvida den misstänkte till följd av störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt,
3. huruvida den misstänkte i anslutning till brottet själv genom rus eller på något annat liknande sätt har vållat sitt tillstånd, och
4. risken för återfall i brottslighet av allvarligt slag till följd av den psykiska störningen grundad på en strukturerad bedömning.

7 § Om det finns omständigheter som försvårar den rättspsykiatriska bedömningen, ska dessa redovisas i utlåtandet.

Om underlagen i utredningarna inte är entydiga, ska skillnaderna redovisas med angivande av vilken betydelse detta har haft för den rättspsykiatriska bedömningen.

8 § Utlåtandet ska

1. undertecknas av den utlåtandeansvarige med antingen en egenhändig namnteckning eller elektronisk signatur, eller
2. överföras till domstolen på ett sätt som uppfyller motsvarande krav på säker identifiering.

Den utlåtandeansvarige ska även ange sitt namn, tjänstetitel, tjänsteadress och tjänstetelefonnummer.

9 § Utredningarna ska bifogas utlåtandet.

5 kap. Undantag

1 § Rättsmedicinalverket får i särskilda fall medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter.

-
1. Denna författning träder i kraft den 15 februari 2016.
  2. Genom författningen upphävs Rättsmedicinalverkets föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1996:14) Rättspsykiatrisk undersökning.
  3. Om ett förordnande att avge utlåtande om rättspsykiatrisk undersökning meddelats före ikraftträdandet, ska bestämmelserna i de upphävda föreskrifterna fortfarande gälla.

Rättsmedicinalverket

MONICA RODRIGO

Anton Svensson

HSLF-FS
2015:31

HSLF-FS
2015:31

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se